

ONTWERP VAN DECREET over regiovorming en tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Samenvatting

Dit decreet behandelt de regiovorming via referentieregio's: gebiedsafbakeningen die het afstemmingsniveau en de referentie worden voor alle vormen van intergemeentelijke en bovenlokale samenwerking. Het decreet bevat de afbakening van referentieregio's en definieert daarnaast het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De Vlaamse Regering wil inzetten op regiovorming. Dit blijkt uit de volgende passage uit het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024:

"We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit worden opgebouwd en gedragen door de lokale besturen. De burgemeesters van de betrokken lokale besturen vormen de spil van deze regiovorming. Om tot een grotere coherentie te komen en deze regiovorming te stimuleren, zal de Vlaamse regering verder bouwend op de reeds uitgevoerde regioscreening, vaste regio's afbakenen waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking, zowel de bestaande als nieuwe, moeten plaatsvinden (behoudens zij die op een hogere schaal georganiseerd zijn). Dit moet de huidige verrommeling tegengaan en leiden tot minder mandaten. We werken bestaande drempels weg die verhinderen dat samenwerkingsverbanden fuseren. De Vlaamse overheid zal de eigen regionale afbakeningen afstemmen op deze regio's. Er wordt een kader uitgewerkt dat bijkomende instrumenten bevat om de regiovorming te ondersteunen (bv. rond herverdelingsproblematieken tussen de betrokken lokale besturen)."

De beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2019-2024 herneemt de passage over regiovorming uit het Vlaams Regeerakkoord (p. 10).

Op 9 oktober 2020 keurde de Vlaamse Regering een kadernota goed die de visie op regiovorming weergeeft en het kader voor de verdere aanpak deze regeerperiode. De nota bevat een kaart met een aanzet tot afbakening van 13 referentieregio's. Daarop volgde een uitgebreide consultatieronde. De lokale besturen kregen de kans om feedback te geven bij de kaart: zijn zij het eens met deze indeling of stellen zij alternatieven voor, zien zij aandachtspunten of bezorgdheden? De provinciegouverneurs faciliteerden de lokale gesprekken over de regioafbakening en bundelden de feedback van de lokale besturen in een advies. Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de ministers van de Vlaamse

sectorale beleidsdomeinen met bestaande of toekomstige regionale afbakeningen formuleerden een advies.

Op 12 maart 2021 keurde de Vlaamse Regering een tweede kadernota goed met de afbakening van referentieregio's en het vervolgtraject. Voor 4 van de 5 provincies kwam een einde aan het afbakeningstraject. Voor Limburg kwam er een vervolgtraject met een tweede advies van de gouverneur.

Op 4 februari 2022 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de regioafbakening van Limburg. Er wordt geopteerd voor 1 referentieregio in Limburg. Dat brengt het totale aantal referentieregio's in Vlaanderen op 15.

Dit ontwerp van decreet beoogt de referentieregio's decretaal te verankeren en het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming te definiëren.

B. Inhoud

Probleemstelling

Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Dat is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger. We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.

De afgelopen jaren stellen we vast dat heel wat ontwikkelingen zich niet laten vangen binnen de bestuurlijke grenzen van één lokaal bestuur en zich evenmin laten vatten binnen een uniforme aanpak vanuit de Vlaamse overheid. Daarom zijn lokale bestuurders meer en meer uitdagingen gaan benaderen vanuit een bovenlokale bril. Denk bijvoorbeeld aan de aanpak van mobiliteitsproblemen zoals het dichtslibben van toegangswegen of het beheersen van ruimtelijke ontwikkelingen. In hun zoektocht naar oplossingen zijn ook steeds meer structuren opgericht op deze bovenlokale schaal. Vaak ingegeven vanuit lokale pragmatiek of een Vlaamse sectorale logica. Het logische gevolg daarvan is dat onze lokale en Vlaamse politici hun weg niet terugvinden in dit overheidslandschap, laat staat onze burgers, bedrijven en verenigingen.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Doelstellingen

De Vlaamse Regering wil inzetten op een proces waarbij er meer coherentie wordt gebracht in al deze intermediaire structuren. Zij wil daarbij niet een zoveelste nieuwe bestuurlijke logica van bovenaf opleggen, maar van onderuit vertrekken. Daarbij moeten de burgemeesters van de betrokken lokale besturen de spil vormen van deze regiovorming, waarbij uiteraard gestreefd moet worden naar een zo breed mogelijk draagvlak met alle betrokken actoren. In samenspraak met de lokale besturen wil de Vlaamse Regering toewerken naar referentieregio's waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke en bovenlokale samenwerking kunnen plaatsvinden.

Een van de doelstellingen die de Vlaamse Regering met de regiovorming beoogt, is dus het afstemmen van de samenwerkingsverbanden qua werkingsgebied op vaste regio's, de referentieregio's. Daarnaast blijft het ook de doelstelling om binnen de referentieregio's de huidige verrommeling te saneren en te eindigen met minder tussenstructuren, minder mandaten, meer transparantie en meer daadkracht. Tot slot wil de Vlaamse Regering samenwerking tussen lokale besturen van eenzelfde referentieregio stimuleren.

Indeling in referentieregio's

Het Vlaamse Gewest wordt ingedeeld in 15 referentieregio's. Elke gemeente behoort tot 1 referentieregio. De bijlage bij het voorliggende ontwerpdecreet bevat de indeling in referentieregio's en de toewijzing van gemeenten aan de referentieregio's.

Toepassingsgebied

Het ontwerpdecreet maakt de regiovorming van toepassing op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Concreet gaat het om de volgende types van samenwerkingsverbanden:

- projectverenigingen;
- dienstverlenende verenigingen;
- opdrachthoudende verenigingen, al dan niet met private deelname.

De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zonder rechtspersoonlijkheid, namelijk de interlokale verenigingen en de interbestuurlijke verenigingen, vallen buiten het toepassingsgebied van de regiovorming.

Ook de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn vallen buiten het toepassingsgebied van de regiovorming.

Omwille van het specifieke karakter en de nood aan voldoende flexibiliteit vallen volgende samenwerkingsvormen buiten het toepassingsgebied:

- Gewest- en staatsgrensoverschrijdende samenwerkingsverbanden;
- Samenwerkingsverbanden waarbij de landschappelijke gegevenheid dominant is of die gebonden zijn aan fysische en natuurlijke structuren;
- Toeristische samenwerkingsverbanden;
- Samenwerkingsverbanden waarbij het schaalvoordeel de enige drijfveer is en de link met het lokale of regionale strategische beleid beperkt is.

Evident valt het organiseren van overleg en feitelijke samenwerking tussen lokale besturen (bv. in het kader van subsidieaanvragen), zonder dat dit leidt tot blijvende nieuwe structuren, eveneens buiten het toepassingsgebied.

Principes van regioconform samenwerken

De regioafbakening vormt het startpunt voor regioconforme samenwerking. Dat begrip houdt in dat de verschillende gemeenten hun samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun referentieregio. Concreet betekent dit dat

samenwerkingsverbanden moeten passen binnen de grenzen van een referentieregio of ermee moeten samenvallen. Om gemeenten de mogelijkheid te geven op een hogere schaal dan die van de referentieregio's samen te werken, wordt ook supraregionale samenwerking mogelijk gemaakt.

Regioconforme samenwerking is geen absoluut gegeven. Een bestaand intergemeentelijk samenwerkingsverband kan of, bij de oprichting van een nieuw intergemeentelijk samenwerkingsverband, de gemeenten die willen deelnemen aan dat samenwerkingsverbanden kunnen bij de Vlaamse Regering een gemotiveerde aanvraag tot afwijking indienen. Binnen een termijn van 90 dagen bepaalt de Vlaamse Regering of zij de afwijkingsaanvraag toekent. De Vlaamse Regering kan een tijdelijke of definitieve afwijking toekennen.

Afstemming van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op de referentieregio's

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die vanaf de datum van inwerkingtreding van het ontwerpdecreet opgericht worden, moeten van bij aanvang in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die vóór de datum van inwerkingtreding van het ontwerpdecreet opgericht zijn, moeten uiterlijk op 31 december 2030 in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken. Er wordt in een cascade voorzien:

- Gemeenten hebben de rechtsplicht om tegen 31 december 2028 de nodige maatregelen te nemen om hun samenwerkingsverbanden te organiseren volgens de principes van regioconform samenwerken. Als zij om die reden willen uittreden uit een intergemeentelijk samenwerkingsverband, kan dat met een gewone meerderheid. De gemeente die uittreedt, leeft de door haar aangegane contractuele verbintenissen na, maar is voor het overige geen schadevergoeding verschuldigd. De betrokken partijen zoeken overeenstemming over de waarde van het scheidingsaandeel van de uittredende gemeente(n).
- Vanaf 1 januari 2029 kan het samenwerkingsverband deelnemende gemeenten uitsluiten, opnieuw om in overeenstemming te zijn met de principes van regioconform samenwerken, op de wijze zoals bepaald in de statuten. De gemeente die uitgesloten wordt, leeft de door haar aangegane contractuele verbintenissen na. De betrokken partijen zoeken overeenstemming over de waarde van het scheidingsaandeel van de uittredende gemeente(n).

Afschaffing goedkeuringstoezicht voor regioconforme samenwerking. Invoering van voorafgaand niet-bindend advies.

Momenteel voorziet het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur in een goedkeuringstoezicht voor de oprichting en de statuten(-wijzigingen) van zowel intergemeentelijke samenwerkingsverbanden als verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn, maar het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 bepaalt dat het goedkeuringstoezicht verder wordt afgebouwd. De Vlaamse Regering maakt hierbij geen onderscheid tussen verschillende soorten samenwerkingsvormen en ent de afschaffing van dat goedkeuringstoezicht ook niet enkel op

die samenwerkingsverbanden die zich volgens het toepassingsgebied van de regiovorming op de referentieregio's moeten afstemmen. Kortom: de afbouw van het goedkeuringstoezicht geldt voor de verschillende samenwerkingsvormen van gemeenten en OCMW's waarop momenteel nog goedkeuringstoezicht wordt uitgeoefend.

De afschaffing van het goedkeuringstoezicht gaat voor de samenwerkingsvormen in kwestie gepaard met de invoering van een voorafgaand niet-bindend advies van de Vlaamse Regering voor de oprichtingen en statuten(-wijzigingen). Deze adviesverplichting betreft een substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde. De Vlaamse Regering onderzoekt de overeenstemming met de principes van de regiovorming en doet een wettigheidscontrole. Niet-naleving van deze adviesverplichting kan aanleiding geven tot de nietigverklaring door de toezichthoudende overheid in het kader van het gewoon algemeen bestuurlijk toezicht, ambtshalve of na een klacht, of rechtstreeks door de Raad van State.

Behoud goedkeuringstoezicht in overgang

Het goedkeuringstoezicht blijft echter in overgang behouden voor de statutenwijzigingen van dienstverlenende verenigingen en de opdrachthoudende verenigingen, al dan niet met private deelname in de volgende gevallen:

- wanneer de dienstverlenende vereniging en de opdrachthoudende vereniging zich volgens het toepassingsgebied van de regiovorming wel moet afstemmen op de referentieregio's, maar dit nog niet heeft bewerkstelligd en tot zo lang zij niet overeenstemt met de principes van regioconform samenwerken;
- wanneer de dienstverlenende vereniging en de opdrachthoudende vereniging zich volgens het toepassingsgebied van de regiovorming wel moet afstemmen op de referentieregio's, maar hiervoor een afwijking heeft aangevraagd bij de Vlaamse Regering die haar hiertoe een tijdelijke afwijking heeft verleend. Het goedkeuringstoezicht blijft behouden tot zo lang zij niet overeenstemt met de principes van regioconform samenwerken.

Op die manier kan de toezichthoudende overheid nagaan of de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die onder het toepassingsgebied van de regiovorming vallen, hun decretale verplichting hiertoe ook effectief naleven.

Regiomobiliteit

Het ontwerpdecreet voorziet ook in een stimulans voor samenwerking tussen lokale besturen binnen eenzelfde referentieregio, en wel op het vlak van personeelsmobiliteit. Zij kunnen elk in hun rechtspositieregeling regiomobiliteit mogelijk maken voor een afgebakend gebied. Regiomobiliteit maakt het volgende mogelijk:

- deelname van personeelsleden aan de procedure voor interne personeelsmobiliteit bij een ander bestuur in het afgebakende gebied;
- deelname van personeelsleden aan de bevorderingsprocedure bij een ander bestuur in het afgebakende gebied;
- aanwending van bestaande wervings- of bevorderingsreserves van een ander bestuur in het afgebakende gebied.

Democratische verantwoording van de regiowerking

Een vaak geuite bezorgdheid van de lokale besturen is de verhouding tussen het burgemeestersoverleg en het lokale bestuur dat de burgemeester vertegenwoordigt. Bestuursakkoorden zijn vaak het resultaat van een goed evenwicht tussen de verschillende partijen. Het risico bestaat dat de burgemeester te weinig terugkoppelt naar zijn bestuur, waardoor dat evenwicht onder druk komt te staan.

Essentie is dat er een goede wisselwerking bestaat tussen de burgemeester en zijn lokaal bestuur over de afspraken die op het burgemeestersoverleg worden gemaakt. Een burgemeester moet kunnen aanvoelen wanneer hij/zij zich kan engageren voor een afspraak, en moet deze dan ook kunnen waarmaken binnen zijn/haar bestuur (want daar blijft de beslissingsbevoegdheid liggen). De wijze waarop de rapportering wordt ingevuld, behoort tot de lokale autonomie.

Het instrumentarium voor de democratische verantwoording van de regiowerking is grotendeels aanwezig in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Het ontwerpdecreet voorziet in 2 bijkomende instrumenten die bij voorkeur maximaal afgestemd zijn op de reeds bestaande terugkoppelingsmechanismen:

- de regiowerking wordt een vast maandelijks punt op de agenda van het college van burgemeester en schepenen;
- de regiowerking wordt minstens tweemaal per jaar op de agenda van de gemeenteraad geplaatst.

Aanbouwdecreet

De ambitie van de Vlaamse Regering op het vlak van regiovorming blijft niet beperkt tot het stroomlijnen van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in de zin van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Zij besliste ook om de bovenlokale samenwerkingen die vanuit Vlaanderen worden opgelegd of gestimuleerd, af te stemmen op de referentieregio's.

Dit ontwerp van decreet zal daarom dienst doen als aanbouwdecreet. Zo kan het toepassingsgebied uitgebreid worden naar andere samenwerkingsvormen waarop de principes van regioconform samenwerken van toepassing worden verklaard. Het is aan de verschillende Vlaamse entiteiten om de keuze te maken hun eigen regelgeving aan te passen en in overeenstemming te brengen met het voorliggende ontwerpdecreet, dan wel gebruik te maken van het verzameldecreet dat later deze legislatuur zal volgen.

Impactanalyse

Impact op de grondrechten en algemene beginselen

Vrijheid van vereniging

Regiovorming is niet strijdig met de vrijheid van vereniging, zoals gewaarborgd in artikel 11 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en artikel 27 van de Belgische Grondwet.

Rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Grondwettelijk Hof maakt duidelijk dat overheden en verenigingen van overheden buiten het personeel toepassingsgebied van de vrijheid van vereniging vallen (EHRM 23 juni 1981, Le Compte, Van Leuven en De Meyere/België, §64; EHRM 10 februari 1983, Albert en Le Compte/België, §43; EHRM 29 april 1999, Chassagnou e.a./Frankrijk, §100-101; EHRM 10 februari 1983, Albert en Le Compte/België, §43; GwH 15 januari 2009, nr. 9/2009, B.30; GwH 21 april 2016, nr. 53/2016, B. 57.2.).

Daarnaast kunnen gemeenten aan artikel 162, vierde lid, van de Grondwet geen recht van vereniging ontlenen. Dit artikel bevat enkel de mogelijkheid voor gemeenten om zich met elkaar te verstaan of zich te verenigen. De grondwetgever van 1921 kwam met dit artikel tegemoet aan de twijfel of gemeenten zich konden verenigen op grond van de gemeentelijke autonomie in artikel 41 Gw. en bijgevolg aan de twijfel over de grondwettelijkheid van intergemeentelijke verenigingen. De grondwetgever van 1921 bepaalde ook dat de wet de voorwaarden bepaalt waaronder en de wijze waarop gemeenten zich konden verenigen. De grondwetsherziening van 5 mei 1993 en de coördinatie van 1994 veranderden dit naar de huidige eerste zin van artikel 162, vierde lid:

“Ter uitvoering van een wet, aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid, regelt het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel de voorwaarden waaronder en de wijze waarop verscheidene provincies, verscheidene bovengemeentelijke besturen of verscheidene gemeenten zich met elkaar kunnen verstaan of zich kunnen verenigen.”

De wet aangenomen met een bijzondere meerderheid is de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI). Op grond van artikel 6, §1, eerste lid, VIII, eerste lid, 1°, BWHI zijn de gewesten bevoegd voor *“de samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van de provinciale en gemeentelijke instellingen en van de bovengemeentelijke besturen”*. Deze bevoegdheid is uitgeoefend in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (DLB), dat de intergemeentelijke samenwerking en verzelfstandiging regelt. Niets verhindert dat het DLB of een ander decreet – zoals het ontwerpdecreet – in het kader van regiovorming verdere voorwaarden oplegt voor intergemeentelijke samenwerkingsvormen.

Ook artikel 165, §3, Gw. bevat geen recht op vrijheid van vereniging van gemeenten. Enerzijds omdat het net zoals artikel 162, vierde lid, Gw. enkel de mogelijkheid tot vereniging vastlegt, anderzijds omdat het dode letter blijft. Die bepaling gaf in 1970 een rechtsgrond aan agglomeraties en federaties van gemeenten, die een intermediair beleidsniveau tussen de provincies en de gemeenten moesten worden. Een federale wet die vijf agglomeraties oprichtte, bleef grotendeels onuitgevoerd. Ondertussen zijn de gewesten bevoegd voor de agglomeraties en federaties van gemeenten, maar ook zij hebben die bevoegdheid tot op heden niet uitgeoefend.

Beginsel van lokale autonomie

Regiovorming is niet in strijd met het beginsel van lokale autonomie.

Artikel 162, tweede lid, 2°, van de Grondwet bepaalt dat de wet de toepassing verzekert dat de provincieraden en de gemeenteraden bevoegd zijn voor alles wat van provinciaal en gemeentelijk belang is, behoudens goedkeuring van hun handelingen in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald.

Daarmee wordt het beginsel van de lokale autonomie erkend, maar tegelijkertijd voorziet het artikel in de mogelijkheid – en dus niet de verplichting – voor de decreetgever om bepaalde handelingen van de gemeenten en de provincies aan een goedkeuringstoezicht te onderwerpen. De gemeente of provincie oordeelt zelf over wat het gemeentelijk of provinciaal belang vergt, maar ondergaat een beperking wanneer, in een door de wet bepaald geval, het een handeling betreft waarvoor de goedkeuring vereist is.

Aangezien de decreetgever niet de verplichting heeft om in een goedkeuringstoezicht te voorzien, kan hij dit toezicht ook afschaffen. Minder goedkeuringstoezicht leidt tot meer autonomie en vrijheid van het lokaal bestuur.

Het beginsel van lokale autonomie doet er geen afbreuk aan dat de gemeenten, wanneer zij optreden op grond van het gemeentelijk belang, verplicht zijn de hiërarchie der normen in acht te nemen. Zo staat dit beginsel niet de bevoegdheden van de gewesten en de gemeenschappen in de weg om de organisatie en werking van de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn te organiseren en daarbij in regels, dus beperkingen, te voorzien op het vlak van samenwerking tussen gemeenten (Raad van State, arrest nr. 236.978 van 9 januari 2017).

Gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel

De regel stelt dat het goedkeuringstoezicht op de oprichting en statuten(-wijzigingen) van verschillende samenwerkingsvormen, zowel de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden als de verenigingen en vennootschappen van maatschappelijk welzijn verder afgebouwd wordt. Het wordt vervangen door een meldings- en publicatieplicht en een voorafgaand niet-bindend advies van de Vlaamse Regering.

Het goedkeuringstoezicht blijft enkel behouden in een overgangsperiode, in afwachting van de conformering van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in kwestie aan de referentieregio's. Concreter gaat het om de statutenwijzigingen van de dienstverlenende verenigingen en de opdrachthoudende verenigingen die onder het toepassingsgebied van de regiovorming vallen, maar zich nog niet hebben geconformeerd met de referentieregio's.

Dit leidt tot de volgende verschillen in behandeling tijdens een overgangsperiode:

- Voor samenwerkingsvormen die buiten het toepassingsgebied van de regiovorming vallen wordt het goedkeuringstoezicht afgeschaft, terwijl samenwerkingsverbanden die wel binnen het toepassingsgebied vallen en die niet in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken, onderworpen blijven aan het goedkeuringstoezicht.
- Voor samenwerkingsverbanden die binnen het toepassingsgebied vallen van de regiovorming en binnen de grenzen van eenzelfde referentieregio georganiseerd zijn, wordt het goedkeuringstoezicht afgeschaft, terwijl samenwerkingsverbanden die ook binnen het toepassingsgebied vallen van de regiovorming en de grenzen van een referentieregio overschrijden, onderworpen blijven aan het goedkeuringstoezicht.
- Voor supraregionale samenwerkingsverbanden die binnen het toepassingsgebied vallen van de regiovorming wordt het goedkeuringstoezicht

afgeschaft, terwijl samenwerkingsverbanden die ook binnen het toepassingsgebied vallen van de regiovorming maar de principes van de supraregionale samenwerking niet respecteren, onderworpen blijven aan het goedkeuringstoezicht.

Deze verschillen in behandeling bestaan tussen categorieën die niet vergelijkbaar zijn. Het gaat enerzijds om samenwerkingsvormen die buiten het toepassingsgebied van regiovorming vallen of samenwerkingsvormen die regioconform werken, en anderzijds samenwerkingsvormen die niet in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken.

Bovendien is het nagestreefde doel van dit verschil in behandeling geoorloofd. De eerste doelstelling van regiovorming is om de bestuurlijke drukte op bovenlokale schaal aan te pakken door het werkingsgebied van Vlaamse en lokale samenwerkingsvormen af te stemmen op de referentieregio's. Daarnaast blijft het de einddoelstelling om binnen de regio's te eindigen met minder tussenstructuren, minder mandaten, meer transparantie en meer daadkracht. Dit is een heel duidelijk engagement dat de Vlaamse Regering vraagt aan de lokale besturen, en waarvoor ze zelf ook het goede voorbeeld zal geven. Deze nieuwe bestuurlijke realiteit laat toe dat het goedkeuringstoezicht afgebouwd wordt.

Zelfs in het hypothetische geval dat bovenstaande categorieën vergelijkbaar zijn, is het criterium van onderscheid tussen hen objectief en pertinent om de eerder vermelde doelstellingen te behalen.

- De samenwerkingsvormen die buiten het toepassingsgebied van regiovorming vallen, zijn samenwerkingen waarbij het schaalvoordeel de enige drijfveer voor die samenwerking is en de link met het lokale of regionale strategische beleid beperkt is. De samenwerkingsvormen die onder het toepassingsgebied van regiovorming vallen en regioconform samenwerken, engageren zich om de bestuurlijke drukte aan te pakken en te streven naar minder mandaten en meer transparantie.
- Het eindresultaat is dat het goedkeuringstoezicht wordt behouden voor samenwerkingsvormen die onder het toepassingsgebied van regiovorming vallen en niet in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken. De toezichthoudende overheid behoudt op deze manier haar bevoegdheid om de statutenwijzigingen af te keuren als de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden de decretale plicht tot regioconformiteit niet in acht nemen.

Het opleggen van de regioconformiteit staat ook in een redelijke verhouding tot de eerder vermelde doelstellingen. Een referentie vooropstellen voor de werkingsgebieden van bovenlokale samenwerking waarbij er lokaal of regionaal beleid uitgetekend wordt, zorgt voor een overzichtelijker bestuurlijk landschap. Een beter overzicht op deze structuren en de materies zorgt voor een betere afstemming tussen beleidsdomeinen en een geïntegreerd regionaal beleid, waardoor structuren en mandaten verminderd kunnen worden.

De samenwerkingsverbanden die wel onder het toepassingsgebied vallen, zullen in de regel binnen de grenzen van eenzelfde referentieregio georganiseerd moeten worden of de vorm aannemen van een supraregionale samenwerking. Om die reden is het niet nodig of wenselijk om elke beslissing tot oprichting of statuten(-

wijziging) van een samenwerkingsverband binnen de grenzen van een referentieregio aan een afzonderlijk goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering te onderwerpen.

Tot slot is het van belang te benadrukken dat er nog steeds een algemeen bestuurlijk toezicht op de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zal worden uitgeoefend. De decreetgever is immers grondwettelijk verplicht om een vorm van algemeen toezicht te organiseren. Bovendien zal de figuur van het voorafgaand niet-bindend advies, in de vorm van een substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde, een soort van a priori controle op de betrokken beslissingen blijven uitmaken, zodat er geen volledig vrij spel aan de beslissingen tot oprichting en statuten(-wijziging) van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en verenigingen of vennootschappen voor maatschappelijk welzijn wordt gelaten.

Relatie tot het provinciale niveau

Referentieregio's zijn geen nieuwe bestuurslaag. De regio is dan ook geen bijkomend bestuursniveau, noch een nieuwe structuur. Het is een overlegmodel, met de burgemeesters als centrale spil, waar afspraken worden gemaakt vanuit een breed maatschappelijk perspectief. De uiteindelijke beslissingen worden nog steeds binnen de basisbesturen genomen en worden uitgevoerd door de daarvoor aangewezen organen (dit zijn uiteraard eerst en vooral de organen van de gemeenten zelf, maar dat kunnen ook de samenwerkingsverbanden, de provincies of de Vlaamse overheid zijn). De regiovorming doet dus geen afbreuk aan de huidige bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus. Wel streven we naar burgemeestersoverleggen die instaan voor de strategische en transversale afstemming binnen de referentieregio.

Daarnaast is regiovorming niet in strijd met het Provinciedecreet van 9 december 2005.

Artikel 2, §2, van het Provinciedecreet bevestigt de bevoegdheid van de provincies voor de aangelegenheden van provinciaal belang en vertaalt deze bevoegdheid in specifieke taken. Eén van de taken van de provincie is de bovenlokale taakbeartiging (art. 2, §2, eerste lid, 1°, Provinciedecreet). De parlementaire voorbereidingen van het Provinciedecreet maken duidelijk hoe we 'bovenlokaal' in de zin van het Provinciedecreet moeten definiëren:

"Het begrip bovenlokaal moet duidelijk worden gedefinieerd en onderscheiden van intergemeentelijke samenwerking én van gedeconcentreerde, al dan niet verzelfstandigde, Vlaamse diensten. Dat zijn hulpstructuren respectievelijk van de gemeenten en van de Vlaamse overheid. Deze hulpstructuren kunnen niet dienen om verdelings- of keuzevraagstukken van bovenlokale aard te beslechten. Zij worden opgericht voor de doelmatige uitoefening van welomschreven taken van gemeentelijk of Vlaams belang. De rechtstreekse band met de gemeenten of de Vlaamse overheid moet hierbij gevrijwaard blijven. Van zodra enkele gemeenten iets samen doen, betekent dit niet dat het bovenlokaal is. In eerste instantie moet worden uitgemaakt of een bevoegdheid een lokale aangelegenheid is. In dat geval kan deze bevoegdheid ook intergemeentelijk worden uitgeoefend: dit is dus duidelijk niet bovenlokaal." (Ontwerp van Provinciedecreet, Parl.St. VI.Parl. 2005-2006, 473/1, 33.)

Regiovorming gaat over het afstemmen op de referentieregio's van samenwerkingsverbanden die uitgaan van de gemeenten of van het Vlaamse niveau, over het maken van strategische en transversale afspraken op een burgemeestersoverleg en over het voeren van een geïntegreerd beleid voor de regio. Zoals duidelijk blijkt uit de parlementaire voorbereidingen van het Provinciedecreet is dit geen bovenlokale materie.

Een andere taak is het nemen van initiatieven met het oog op gebiedsgerichte samenwerking tussen besturen in een regio, met inbegrip van samenwerkingsverbanden met of zonder rechtspersoonlijkheid (art. 2, §2, eerste lid, 3°, Provinciedecreet). Enerzijds doet regiovorming geen afbreuk aan deze kerntaak van de provincies. Zij kunnen nog steeds initiatieven voor gebiedsgerichte samenwerking ontwikkelen. Anderzijds moeten de provincies deze taak uitvoeren *“zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van deel 3, titel 3, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur”*. Dat onderdeel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur bevat de regelgeving over intergemeentelijke samenwerking. Het ontwerpdecreet brengt de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid onder het toepassingsgebied van regiovorming en wijzigt het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur op enkele punten. Gebiedsgerichte samenwerking m.b.t. de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid zal dus binnen de regiogrenzen moeten vallen, tenzij het een supraregionale samenwerking betreft, buiten het toepassingsgebied valt, of een individuele afwijking verkrijgt.

Gelijke toegang tot openbaar ambt

De grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie vereisen dat aan eenieder een gelijke toegang tot het openbare ambt wordt gewaarborgd. Dit beginsel verplicht het bestuur ertoe om op een objectieve wijze de aanspraken van de verschillende kandidaten te vergelijken en bij indienstneming de voorrang te geven aan diegene die vanuit het oogpunt van het algemeen belang de meest geschikte kandidaat is. Daarnaast houdt dit beginsel in dat voorafgaand aan de aanwerving een openbare oproep tot kandidaatstelling wordt bekendgemaakt en dat niemand kan worden aangeworven tenzij men houder is van een diploma of een studiegetuigschrift dat overeenstemt met het niveau van de te begeven betrekking. Het spreekt voor zich dat dit beginsel ook geëerbiedigd blijft als 2 of meer besturen in dezelfde referentieregio een beroep op de regiomobilititeit.

Budgettaire impact

Er is geen budgettaire impact, want bij regiovorming hoort geen financiering.

Bestuurlijke impact

Het voorliggende ontwerp van decreet verankert de principes zoals afgesproken in het Vlaams Regeerakkoord en in de opeenvolgende kadernota's over regiovorming. Er is hieromtrent geen vrije beleidsruimte. Er is bestuurlijke impact op de gemeenten in het Vlaams Gewest. Behoudens uitzondering bepaald door dit ontwerp van decreet of goedgekeurd door de Vlaamse Regering, passen zij hun samenwerkingsverbanden aan op de referentieregio-grenzen. Deze aanpassing kan tijdelijk zorgen

voor een andere indeling van financiële en personele middelen van lokale besturen. Er wordt naar gestreefd deze impact zo beperkt mogelijk te houden. Aangezien regiovorming tot doel heeft de wirwar aan samenwerkingsverbanden te vereenvoudigen waardoor er ook minder mandaten ingevuld moeten worden, streeft de regiovorming ernaar kostenefficiënt te zijn.

Implementatie

Later aan te vullen.

C. Totstandkomingsprocedure

- De eerste afdeling van het Comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten, onderafdeling Vlaams Gewest en Vlaamse Gemeenschap.

Op 11 mei 2022 werd onderhandeld over de personeelsgebonden aangelegenheden met betrekking tot de regiomobilititeit in de onderafdeling 'Vlaams Gewest en Vlaamse Gemeenschap' van de eerste afdeling van het comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten. Deze onderhandelingen leidden tot het protocol nr. 2022/11.

- Advies van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten, Exello.net en Vlofin
 - o Het advies van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten werd ingewonnen op 18 mei 2022;
 - o Het advies van Vlofin werd verkregen op 31 mei 2022;
 - o Het advies van Exello.net werd bezorgd op 2 juni 2022.
- Advies Raad van State

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het voorliggende ontwerpdecreet regelt aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest wat betreft de ondergeschikte besturen (artikel 6, §1, VIII, BWHI) en het toezicht (artikel 7, §1, BWHI), alsook de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap wat betreft het beleid inzake maatschappelijk welzijn (artikel 5, §1, II, 2°, BWHI). Het ontwerpdecreet regelt op die manier gemeenschapsaangelegenheden waar het regels over het OCMW betreft en gewest-aangelegenheden in de overige gevallen.

Gew.A.	Gem.A.	Art. ontwerp van decreet	Art. DLB
		1	
		2	
G		3	
G		4	
G		5	
G		6	
G		7	
G		8	

G		9	
G		10	
G (1°)	O (2°)	11	286
G		12	348
G		13	392
G		14	393
G		15	415
G		16	418
G		17	427
G		18	429
G		19	430
G		20	471
	O	21	474
	O	22	476
	O	23	482
	O	24	494
	O	25	502
	O	26	505
	O	27	508
	O	28	509
	O	29	514
G		30	428
G		31	
	O	32	
G		33	
		34	

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Overeenkomstig artikel 19, §1, tweede lid, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 (hierna "BWHI") dient elk ontwerp van decreet te vermelden of het een gewest- of een gemeenschapsaangelegenheid betreft.

Het huidige ontwerp van decreet geeft uitvoering aan zowel een gewest- als een gemeenschapsaangelegenheid:

- de bevoegdheid van het Vlaams Gewest voor de samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van de provinciale en gemeentelijke instellingen en van de bovengemeentelijke besturen in artikel 6, §1, VIII, 1°, BWHI, zoals gewijzigd bij bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en gemeenschappen;
- de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor maatschappelijk welzijn op grond van artikel 5, §1, II, 2°, BWHI, zoals ingevoerd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

Artikel 2

Dit artikel bevat een citeeropschrift. Naar het decreet kan worden verwezen als het Regiodecreet.

Hoofdstuk 2. Regiovorming

Afdeling 1. Definities en toepassingsgebied

Artikel 3

Dit artikel bevat enkele definities en behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt op welke vormen van intergemeentelijke samenwerking het ontwerpdecreet van toepassing is.

Het gaat meer in het bijzonder over de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid zoals die in deel 3, titel 3, hoofdstuk 3, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (hierna: DLB) geregeld worden. De projectvereniging (hierna: PV), de dienstverlenende vereniging (hierna: DV), de opdrachthoudende vereniging (hierna: OV) en de OV met private deelname moeten zich enten op de referentieregio's.

Wat de OV met private deelname betreft, dienen enkel de gemeenten zich te houden aan referentieregio-indeling. Het ontwerpdecreet heeft geen invloed op de private deelnemer(s). Hun maatschappelijke zetel moet aldus niet binnen dezelfde referentieregio vallen.

De samenwerkingsverbanden zonder rechtspersoonlijkheid vallen niet onder het toepassingsgebied van de regiovorming. Ze roepen namelijk geen bestendige structuren in het leven waardoor ze geen bestuurlijke verrommeling veroorzaken. Bovendien hebben deze samenwerkingsverbanden ook geen impact op het creëren van mandaten.

Ook de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn vallen buiten het toepassingsgebied van de regiovorming. Aanleiding hiervoor ligt vervat in artikel 60, §6, van de OCMW-wet van 8 juli 1976.

- Dat artikel bepaalt dat daar waar de noodzakelijkheid zich voordoet, het OCMW bepaalde diensten of inrichtingen moet oprichten. De Raad van State leidt in zijn arresten uit die bepaling af dat de OCMW-raad die inrichtingen ook terug mag sluiten of afstoten als de noodzaak verdwijnt.

- Wanneer een OCMW moet uittreden en het in de regio geen evenwaardig alternatief vindt, kan dat hoge opstartkosten voor dat OCMW als gevolg hebben, indien men de dienstverlening in eigen beheer zou nemen. Daarnaast is de vraag of men een evenwaardig aanbod kan aanbieden in eigen beheer.

- In tegenstelling tot minder versnippering en meer omvattende samenwerkingsvormen zou een conformering aan de referentieregio's hier tot kleinere samenwerkingen en een versnippering van de dienstverlening leiden. Het zal uiteindelijk de afnemer van de diensten, de burger, zijn die zal moeten inboeten op de dienstverlening. Bovendien zal dit de concurrentiepositie van de publieke dienstverlening tegenover de private dienstverlening verzwakken.

Artikel 5

Dit artikel bepaalt de algemene uitzonderingen op het toepassingsgebied van regiovorming.

- Gewestgrens- en staatsgrensoverschrijdende samenwerkingsverbanden vallen niet onder het toepassingsgebied (artikel 388, 2°, en 390 DLB). Deze kunnen omwille van hun aard niet afgestemd worden binnen referentieregio's. Bovendien is het niet het doel van regiovorming om samenwerking over gewest- en staatsgrenzen onmogelijk te maken.
 - o De gewestgrensoverschrijdende samenwerkingsverbanden worden uitdrukkelijk uitgesloten omdat er samenwerkingsverbanden zijn die krachtens het samenwerkingsakkoord van 13 februari 2014 onder het recht van het Vlaamse Gewest ressorteren. Die samenwerkingsverbanden nemen op die manier ook een van de verschillende vormen aan zoals omschreven in artikel 4 van dit decreet. Samenwerkingsverbanden met 1 of meer Brusselse gemeenten zijn dus niet gevat door de regiovorming. Brussel kan over de referentieregio's heen blijven samenwerken met Vlaamse gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van de gemeenschapsmateries.
 - o Bovendien worden ook de staatsgrensoverschrijdende samenwerkingsverbanden uitgesloten van het toepassingsgebied. Het staat de gemeenten en de door hen gevormde samenwerkingsverbanden vrij deel te nemen in rechtspersonen van publiek recht die de staatsgrenzen overschrijden. Die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden nemen ook een van de verschillende vormen aan zoals omschreven in artikel 4 van dit decreet, maar moeten zich voor de staatsgrensoverschrijdende samenwerking niet enten op de referentieregio's.
- Ook buiten het toepassingsgebied vallen de samenwerkingsverbanden waarbij de landschappelijke gegevenheid dominant is of die gebonden zijn aan fysische en natuurlijke structuren (bv. rivier, meer, kanaal, haven, natuurgebied, de kust). Voorbeelden van dergelijke samenwerkingsverbanden zijn de bekkenbesturen, de bosgroepen, Stichting Zoniënwoud, de T.OP-werking voor de kust, Dender, Demervallei, Kleine Nete, Albertkanaal, Mijnstreek, het overleg tussen de kustgemeenten.
- Toeristische regio's en samenwerkingsverbanden vallen buiten het toepassingsgebied;
- Samenwerkingsverbanden waarbij het schaalvoordeel de enige drijfveer voor de samenwerking is én (cumulatief) de link met lokale of regionale strategische beleid beperkt is. Het gaat om samenwerkingsverbanden waarbij er wordt samengewerkt rond een van de volgende thema's. De opsomming is exhaustief:
 - o het beheer of de uitbating van crematoria, woonzorgvoorzieningen, zwembaden en onderwijsinstellingen;
 - o informatie- en communicatietechnologie, verzekeringen, financiering, aankoopbeheer en facilitair beheer;
 - o de leidinggebonden nutssectoren: energiedistributie, drinkwatervoorziening, riolering, telecom en kabeldistributie.

Evident valt het organiseren van overleg en feitelijke samenwerking tussen lokale besturen (bv. in het kader van subsidieaanvragen), zonder dat dit leidt tot blijvende nieuwe structuren, eveneens buiten het toepassingsgebied.

De bovenstaande uitzonderingen omvatten niet de afval- en streekontwikkelingsintercommunales. Deze vallen wel onder het toepassingsgebied van regiovorming.

Afdeling 2. Indeling in referentieregio's en principes van regioconform samenwerken

Artikel 6

Iedere gemeente van het Vlaams Gewest wordt ingedeeld in één (en slechts één) van de 15 referentieregio.

De bijlage bij dit decreet bepaalt in welke referentieregio iedere gemeente van het Vlaamse Gewest ingedeeld wordt.

De Vlaamse Regering kan de benaming van een referentieregio aanpassen (op eigen initiatief of op vraag).

Artikel 7

Dit artikel omschrijft wat regioconforme samenwerking is, namelijk dat samenwerking tussen gemeenten in de regel plaatsvindt binnen de grenzen van hun referentieregio. Dat betekent dat samenwerkingsverbanden moeten passen binnen een referentieregio of ermee moeten samenvallen.

Het is mogelijk om een supraregionale samenwerking te organiseren: een samenwerking die verschillende referentieregio's bedient. Uitgangspunt is dat alle gemeenten van de betrokken regio's deelnemen aan het samenwerkingsverband, weliswaar met volgende nuances:

- Om te vermijden dat een of enkele gemeenten de oprichting van een nieuw supraregionaal samenwerkingsverband kunnen blokkeren, wordt ingeschreven dat minstens 90% van de gemeenten uit elke betrokken referentieregio deelneemt om regioconform te zijn;
- Om te vermijden dat een bestaand supraregionaal samenwerkingsverband moet worden herschikt doordat een of enkele gemeenten uittreden, wordt ingeschreven dat uittreding geen impact heeft op de regioconformiteit van het supraregionale samenwerkingsverband.

Regioconforme samenwerking is het streefdoel. Op de datum van inwerkingtreding van dit decreet, 1 januari 2023, zullen sommige van de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden niet in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken. Conform de regeling van artikel 31 hebben zij de tijd tot 31 december 2030 om zich te conformeren. Zij bepalen zelf de manier waarop dat gebeurt:

- Ze passen hun samenwerkingsverband aan zodat het binnen de grenzen van één referentieregio valt. Daarmee voldoen ze aan het principe van artikel 7, §1.
- Ze passen hun samenwerkingsverband aan zodat het een supraregionale samenwerking wordt, zoals gedefinieerd in artikel 3, 4°. Daarmee voldoen ze aan het principe van artikel 7, §2, eerste lid. Als na de conformering 1 of meer gemeenten beslissen om uit te treden, geldt artikel 7, §2, derde lid.
- Ze dienen een aanvraag tot tijdelijk uitstel of definitieve afwijking in bij de Vlaamse Regering. Zie daarvoor de toelichting bij artikel 8. Als de Vlaamse

Regering hen een afwijking toekent, zijn ze – al dan niet tijdelijk – in overeenstemming met de principes van regioconform samenwerken.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die vanaf 1 januari 2023 worden opgericht, moeten van bij aanvang in overeenstemming zijn met de principes van regioconform werken. Zij bepalen zelf de manier waarop dat gebeurt:

- Ze organiseren hun samenwerkingsverband binnen de grenzen van één referentieregio. Daarmee voldoen ze aan het principe van artikel 7, §1.
- Ze organiseren hun samenwerkingsverband via supraregionale samenwerking. Conform artikel 7, §2, tweede lid, dient minstens 90% van de gemeenten uit elke referentieregio deel te nemen om dat mogelijk te maken. Daarmee voldoen ze aan het principe van artikel 7, §2.
- Ze dienen een aanvraag tot tijdelijk uitstel of definitieve afwijking in bij de Vlaamse Regering. Zie daarvoor de toelichting bij artikel 8. Als de Vlaamse Regering hen een afwijking toekent, zijn ze – al dan niet tijdelijk – in overeenstemming met de principes van regioconform samenwerken.

Artikel 8

Dit artikel geeft uitwerking aan het 'pas toe of leg uit'-principe.

Een gemotiveerde aanvraag tot tijdelijk uitstel of definitieve afwijking van een aanpassing aan de grenzen van de referentieregio's kan bij de Vlaamse Regering ingediend worden. Deze aanvraag kan enerzijds een afwijking vragen van het principe in artikel 7, §1, dat stelt dat gemeenten hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun referentieregio. Anderzijds kan er ook een afwijking aangevraagd worden van het principe in artikel 7, §2, dat stelt dat de gemeenten hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden via supraregionale samenwerking mogen organiseren.

Wanneer het intergemeentelijk samenwerkingsverband al bestaat op het ogenblik dat de afwijking wordt aangevraagd, gaat de aanvraag uit van de algemene vergadering (bij een dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging) of van de raad van bestuur (bij een projectvereniging) van het intergemeentelijk samenwerkingsverband. Het gaat niet uit van een sector of van een individuele gemeente. Conform artikel 246, §2, DLB dienen de vertegenwoordigers van de gemeente in de algemene vergadering immers te handelen conform de instructies van de gemeenteraad.

Wanneer het een op te richten intergemeentelijk samenwerkingsverband betreft, wordt de aanvraag ingediend door alle verschillende gemeenten die deelnemer willen worden van dat samenwerkingsverband. De gemeenteraden dienen hiervoor identieke gemeenteraadsbeslissingen in. Dit betekent in concreto dat er meerdere gemeenteraadsbesluiten genomen worden over eenzelfde aanvraag tot afwijking.

De aanvraag bevat minstens een grondige motivatie waarom het samenwerkingsverband zijn doel niet kan bereiken in een regioconforme samenwerking.

De Vlaamse Regering bepaalt binnen een termijn van orde van negentig dagen die ingaat op de dag na de verzending van de aanvraag of zij de aanvraag tot afwijking toekent.

- Het voorstel wordt op de ministerraad van de Vlaamse Regering geagendeerd.
- De Vlaamse Regering neemt een besluit over de aanvraag tot afwijking.
- In haar besluit en de motivering ervan houdt de Vlaamse Regering rekening met de wenselijkheid van een conformering aan de referentieregio's gelet op het doel, beleid, en dienstverlening naar burgers van het samenwerkingsverband, en respecteert ze het gelijkheidsbeginsel.

De communicatie tussen de aanvrager of aanvragers en de Vlaamse Regering verloopt op een manier die door de Vlaamse Regering bepaald zal worden.

Afdeling 3. Regiowerking

Artikel 9

De referentieregiewerking wordt een vast maandelijks item op de agenda van het college van burgemeester en schepenen. De wijze waarop de rapportering wordt ingevuld, behoort tot de lokale autonomie. De agenda wordt opgesteld overeenkomstig de regels zoals die in het huishoudelijk reglement van het CBS opgenomen zijn (artikel 54, eerste lid, DLB).

In de gemeenteraad wordt minstens twee keer per jaar de regiowerking geagendeerd. Ook hier behoort de wijze van rapportering tot de lokale autonomie. Het college van burgemeester en schepenen bezorgt daarvoor zijn toegelicht voorstel van beslissing aan de algemeen directeur, die het voorstel bezorgt aan de voorzitter van de gemeenteraad, die op zijn beurt de agenda van de gemeenteraad samenstelt. De gemeenteraad of dezelfde gemeenteraadscommissie als diegene die waakt over de afstemming van het beleid van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op het gemeentelijk beleid (zie artikel 389, tweede lid, DLB), krijgt de opdracht om te waken over de afstemming van het beleid van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op de regiowerking. De terugkoppeling en informatieverstrekking over de regiowerking worden best maximaal afgestemd op de terugkoppeling en informatieverstrekking over de werking van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Artikel 10

Naar analogie met de mobiliteit tussen personeelsleden van gemeenten en OCMW's na een principiële beslissing tot samenvoeging (zie artikel 356/2 DLB – de samenvoegingsmobiliteit) wordt de mogelijkheid tot 'regiomobiliteit' voorzien in een afgebakend (al dan niet aaneengesloten) gebied dat overeenstemt met de grenzen van twee of meer besturen die binnen eenzelfde referentieregio vallen. Regiomobiliteit kan niet referentieregio-grensoverschrijdend georganiseerd worden.

Het gaat om de volgende besturen:

- de gemeenten,
- de OCMW's,
- de autonome gemeentebedrijven (AGB's) op voorwaarde dat de gemeente die het autonome gemeentebedrijf heeft opgericht of erin deelneemt, zelf ook deelneemt aan de regiomobiliteit,
- de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid (de PV's, de DV's en de OV's, al dan niet met private deelname) op voorwaarde dat

alle gemeenten die lid zijn van dat intergemeentelijk samenwerkingsverband zelf ook deelnemen aan de regiomobilititeit,

- de welzijnsverenigingen (WV's), op voorwaarde dat alle OCMW's die lid zijn van de welzijnsvereniging, zelf ook deelnemen aan de regiomobilititeit.

Enkel als de moederbesturen ook deelnemen aan de regiomobilititeit, kunnen de AGB's, PV's, DV's, OV's (al dan niet met private deelname) en WV's deelnemen aan de regiomobilititeit. Op die manier is het voor de verzelfstandigde entiteiten of samenwerkingsvormen niet mogelijk om in te gaan tegen een (uitdrukkelijke) keuze van de gemeente of het OCMW om niet deel te nemen aan de regiomobilititeit.

De besturen die gebruik willen maken van de regiomobilititeit, moeten dit bepalen in hun rechtspositieregeling. In tegenstelling tot de samenvoegingsmobilititeit waarbij de besturen eenzelfde regeling van mobilititeit moeten bepalen, zijn de besturen niet verplicht eenzelfde regeling van regiomobilititeit te bepalen. Hoewel het geen verplichting vormt, houdt de keuze voor regiomobilititeit toch best een oefening in waarbij de rechtspositieregelingen op elkaar afgestemd worden. Dit zal het proces van regiomobilititeit vereenvoudigen.

De vaststelling van de rechtspositieregeling gebeurt, onverminderd de mogelijkheden tot delegatie aan het college van burgemeester en schepenen en het vast bureau (zie artikelen 56 en 84 DLB), door de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn. De rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel is van rechtswege van toepassing op het personeel van het OCMW dat de gemeente bedient en dat een betrekking bekleedt die ook bestaat bij de gemeente (artikel 186 DLB). Wanneer dat niet het geval is, stelt de raad voor het maatschappelijk welzijn een eigen rechtspositieregeling vast. De raad van bestuur legt de rechtspositieregeling voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn vast, eveneens onverminderd de mogelijkheid tot delegatie aan het personeelslid dat aan het hoofd van het personeel staat (artikel 458, §1, derde lid, DLB).

De betrokken besturen die gebruik willen maken van de regiomobilititeit, bepalen in een beheersovereenkomst de voorwaarden die van toepassing zijn vooraleer ze van de regiomobilititeit gebruik kunnen maken. De regeling zoals bepaald in paragrafen 3 tot en met 5 wordt hierbij in acht genomen. Daarnaast leggen ze de procedure en de nadere modaliteiten voor de toepassing van de regiomobilititeit (bv. behoud van rechten en plichten, meenemen historiek zoals uitgeput onbetaald verlof...) vast in een beheersovereenkomst.

Concreet maakt regiomobilititeit personeelsmobilititeit in de afgesproken gebiedsafbakening mogelijk voor:

- een procedure voor interne personeelsmobilititeit bij een ander bestuur uit het afgebakende gebied;
- een bevorderingsprocedure bij een ander bestuur uit het afgebakende gebied;
- een wervings- of bevorderingsreserve van een ander bestuur uit het afgebakende gebied aanwenden.

De regiomobilititeit dient de verplichting uit artikel 183, §1, eerste lid, DLB in acht te nemen. Ieder OCMW moet te allen tijde ten minste een maatschappelijk werker

in dienst hebben als personeelslid. De rechtspositieregelingen van de besturen uit het afgebakende gebied dienen hiermee rekening te houden.

Naar analogie met wat het geval is bij de samenvoegingsmobiliteit, is de regiomobilititeit niet van toepassing op de zgn. decretale graden. Voor hen blijft de functie-specifieke regeling gelden.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Dit hoofdstuk bevat een aantal wijzigingen aan het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (hierna DLB).

Artikel 11

Dit artikel brengt een verduidelijking aan in artikel 286 DLB, meer bepaald in paragraaf 1, 10°, en paragraaf 2, 4°. De wijziging houdt enkel een tekstuele verduidelijking in van de geest achter dit artikel die al sinds de inwerkingtreding ervan gold.

In beide punten wordt verduidelijkt dat naast de besluiten over de statuten van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid en de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn waarvan het OCMW deelgenoot is ook de besluiten die wijzigingen aan deze statuten aanbrengen op de webtoepassing van de gemeente bekend gemaakt moeten worden. Het gaat louter om een verduidelijking, daar het al sinds de inwerkingtreding van het DLB de bedoeling was dat ook de wijzigingen aan de statuten van deze instanties door de burgemeester, dan wel de voorzitter van het vast bureau op de webtoepassing van de gemeente bekend gemaakt werden.

Deze verduidelijking gebeurt op het moment dat het goedkeuringstoezicht in de regel voor deze instanties afgeschaft wordt en door een niet-bindend advies vervangen wordt. Daardoor vallen de besluiten van de gemeenten en OCMW's over een oprichting of statutenwijziging nu onder het algemeen bestuurlijk toezicht.

Artikel 12

Dit artikel stelt dat bij een samenvoeging van gemeenten die niet tot dezelfde referentieregio behoren, het ontwerp van samenvoegingsdecreet bijkomend bepaalt tot welke referentieregio de nieuwe gemeente zal behoren. De Vlaamse Regering kan een voorstel tot samenvoeging als ontwerp van samenvoegingsdecreet indienen bij het Vlaams Parlement. Dat ontwerp zal dus ook de regio moeten bevatten tot dewelke de nieuwe gemeente zal behoren als de samen te voegen gemeenten niet tot dezelfde referentieregio behoren. Bovendien zal de indeling in referentieregio's, zoals opgenomen in de bijlage bij het voorliggende ontwerpdecreet, aangepast worden.

Hiermee wordt de analogie met de provinciegrensoverschrijdende fusies doorgetrokken.

Deze bepaling belet niet dat gemeenteraden in hun gezamenlijke voorstel tot samenvoeging (waarover artikel 347 DLB de voorwaarden bepaalt) al hun voorkeur over de keuze van referentieregio kunnen meedelen als de fusie plaatsvindt tussen

twee of meerdere gemeenten die zich in verschillende referentieregio's bevatten. Het tweede lid van dat artikel bepaalt namelijk enkel wat dat gezamenlijke voorstel minimaal moet bevatten. Als de samen te voegen gemeenten niet tot dezelfde referentieregio behoren, kan het gezamenlijk voorstel tot samenvoeging ook een passus bevatten omtrent de referentieregio tot dewelke de nieuwe gemeente zou willen behoren.

Artikel 13

In artikel 392 DLB wordt het begrip 'project' vervangen door het begrip 'doelstelling'. Op die manier kan de interlokale vereniging opgericht worden voor een scala van activiteiten die ingepast kunnen worden in een welbepaalde doelstelling van gemeentelijk belang die ruimer kan zijn dan de uitvoering een welbepaald project.

Artikel 14

In artikel 393 DLB wordt verduidelijkt dat de deelnemers aan de interlokale vereniging een inbreng in nijverheid kunnen doen. Een inbreng in nijverheid kan de uitvoering van diverse opdrachten omvatten. Deze inbreng moet statutair omschreven worden.

Artikel 15

Dit artikel wijzigt artikel 415 DLB, dat betrekking heeft op het overlegorgaan dat een voorstel over de oprichting van een DV of OV opmaakt. Het definitieve voorstel van het overlegorgaan dient bezorgd te worden aan de Vlaamse Regering op de wijze die door de Vlaamse Regering wordt bepaald. Het is noodzakelijk dat de Vlaamse Regering het voorstel ontvangt opdat het een niet-bindend advies kan verstrekken aan zowel het overlegorgaan als aan alle betrokken gemeentebesturen. Het advies onderzoekt de wettelijkheid van de oprichting van de DV of OV. Dat advies vervangt het goedkeuringstoezicht voor die samenwerkingsverbanden die vanaf de inwerkingtreding van het decreet, namelijk 1 januari 2023, opgericht worden en in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken.

De aanvraag tot advies is een formele, op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste. Het overlegorgaan moet het advies vragen om daarna een rechts-geldige beslissing te kunnen nemen over de oprichting van het samenwerkingsverband. Het advies is niet bindend: in de beslissing over de oprichting kan er gemotiveerd van worden afgeweken. Als het advies niet tijdig wordt verstrekt, wordt dat op het definitieve voorstel van het overlegorgaan vermeld.

Artikel 16

Met dit artikel wordt artikel 418 DLB gewijzigd, dat het verdere verloop van de oprichting van een DV of OV regelt. De verwijzingen naar het goedkeuringstoezicht worden geschrapt omdat het goedkeuringstoezicht bij de oprichting van nieuwe DV's en OV's vervangen wordt en door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van de oprichting ervan. Ook wanneer de DV's of OV's in kwestie buiten het toepassingsgebied van de regiovorming vallen, wordt het goedkeurings-toezicht op de oprichting ervan afgeschaft. Dit kadert in de bredere doelstelling van de Vlaamse Regering om het goedkeuringstoezicht verder af te bouwen.

Aangezien de oprichtingsakte niet langer goedgekeurd wordt en de publicatie ervan in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad dus ook niet meer afhankelijk gesteld kan worden van die goedkeuring, gebeurt de publicatie van die oprichtingsakte na de

afloop van de toezichtstermijn, vermeld in artikel 332 DLB. De toezichtstermijn bedraagt 30 dagen. Als die termijn verloopt, dan kan de toezichthoudende overheid niet meer ambtshalve optreden.

Een klacht tegen een publicatieplichtig besluit in de zin van artikel 286, §1, 9° en 10°, en §2, 3° en 4°, DLB stuit die toezichtstermijn echter wanneer die klacht tijdig en op de correcte wijze bij de toezichthoudende overheid wordt ingediend. Een nieuwe termijn van 30 dagen gaat dan in. Ook de opvraging van het besluit door de toezichthoudende overheid zorgt voor een stuiting van de termijn, waardoor een nieuwe termijn die wordt berekend volgens de regels van artikel 332 DLB begint te lopen. Vanaf de verzending van het opgevraagde dossier heeft de toezichthoudende overheid 30 dagen om haar beslissing kenbaar te maken.

Artikel 17

Dit artikel wijzigt artikel 427 DLB, dat betrekking heeft op statutenwijzigingen van een DV of OV. Het goedkeuringstoezicht wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies van de Vlaamse Regering wanneer de DV of OV in overeenstemming is met de principes van regioconform samenwerken of als zij hierop een definitieve afwijking verkreeg van de Vlaamse Regering. Het advies doet een wettigheidstoets waaronder ook de overeenstemming met de 'principes van regioconform samenwerken wordt verstaan wanneer de DV of OV in kwestie geen definitieve afwijking heeft verkregen.

Het ontwerp van de statutenwijziging wordt samen met het advies aan de deelnemende gemeenten bezorgd, zodat de gemeenteraden een geïnformeerde beslissing kunnen nemen over de statutenwijziging. Als het advies niet tijdig afgeleverd werd, wordt dit op het ontwerp van de statutenwijziging duidelijk vermeld.

Artikel 18

Dit artikel schrapt de verwijzing naar het goedkeuringstoezicht in artikel 429 DLB, maar waarborgt wel dat eenmaal de toezichtstermijn van het algemeen bestuurlijk toezicht verstreken is, een volledig gecoördineerde tekst van de statuten in de zetel van de DV of OV neergelegd moet worden, net als in de gemeentehuizen van elke deelnemende gemeente.

De toezichtstermijn bedraagt volgens artikel 332 DLB 30 dagen. Als die termijn verloopt, dan kan de toezichthoudende overheid niet meer ambtshalve optreden. Een klacht tegen een publicatieplichtig besluit in de zin van artikel 286, §1, 9° en 10°, en §2, 3° en 4°, DLB stuit die toezichtstermijn echter wanneer die klacht tijdig en op de correcte wijze bij de toezichthoudende overheid wordt ingediend. Een nieuwe termijn van 30 dagen gaat dan in. Ook de opvraging van het besluit door de toezichthoudende overheid zorgt voor een stuiting van de termijn, waardoor een nieuwe termijn die wordt berekend volgens de regels van artikel 332 DLB begint te lopen. Vanaf de verzending van het opgevraagde dossier heeft de toezichthoudende overheid 30 dagen om haar beslissing kenbaar te maken.

Artikel 19

Omwille van het goedkeuringstoezicht werden de wijzigingen pas uitvoerbaar eenmaal de goedkeuring werd verkregen. Nu het goedkeuringstoezicht afgeschaft wordt, bepaalt artikel 430 DLB dat de statutenwijzigingen meteen uitvoerbaar

worden op de datum van de dagtekening ervan door de ondertekening door de vertegenwoordigers van alle gemeenten en andere rechtspersonen die aan de vereniging deelnemen. De gewijzigde bepalingen zijn vanaf dat ogenblik al uitvoerbaar. De toezichthoudende overheid kan ze achteraf wel vernietigen in het kader van het algemeen bestuurlijk toezicht.

Artikel 20

In artikel 471 DLB wordt de verwijzing naar het goedkeuringstoezicht vervangen door de verwijzing naar het niet-bindend advies van de Vlaamse Regering.

Het tweede lid van artikel 471 DLB handelt over de grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden waarvan Vlaamse gemeenten deel uitmaken op grond van verdragsrechtelijke overeenkomsten. Het gaat met andere woorden over intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die de staatsgrenzen overschrijden. Zulke samenwerkingsverbanden worden door artikel 5 van dit decreet buiten het toepassingsgebied van de regiovorming gelaten. Het niet-bindend advies dat een wettigheidstoets inhoudt, hoeft zich aldus niet uit te spreken over de overeenstemming met de referentieregio's.

Artikel 21

Ook wat de verenigingen of vennootschappen voor maatschappelijk welzijn betreft, wordt het goedkeuringstoezicht vanaf 1 januari 2023 achterwege gelaten. Dit wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van de oprichting of wijziging ervan. De termijnen worden daarom niet langer gekoppeld aan die van het goedkeuringstoezicht, maar aan die van het niet-bindend advies van de Vlaamse Regering. De berekening van de termijnen waarbinnen dat advies verleend moet worden, geldt op dezelfde manier voor alle vormen van de verenigingen of vennootschappen voor maatschappelijk welzijn. Om die reden wordt hierover een regeling ingeschreven in artikel 474 DLB.

Met de ontwerpen van beslissingen die overeenkomstig titel 4 van deel 3 van het DLB moeten voorgelegd worden, worden niet alleen het ontwerp van de oprichtingsakte of de ontwerpwijziging van de statuten voorgelegd aan die entiteit, maar ook de ontwerpwijzigingen aan de bijlagen hierbij. Op die manier kan het niet-bindend advies met volle kennis van zaken verleend worden.

Artikel 22

Met dit artikel wordt artikel 476 DLB gewijzigd, dat betrekking heeft op de oprichting van welzijnsverenigingen. Het goedkeuringstoezicht wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van het ontwerpbesluit tot oprichting en van de ontwerpstatuten van de welzijnsvereniging.

Artikel 500 DLB maakt artikel 476 van datzelfde decreet van overeenkomstige toepassing op de autonome verzorgingsinstelling. Ook voor die instellingen wordt het goedkeuringstoezicht dus vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van het ontwerpbesluit tot oprichting en van de ontwerpstatuten ervan.

Artikel 23

Dit artikel wijzigt artikel 482 DLB, dat betrekking heeft op statutenwijziging, verlenging van de duur en vrijwillige ontbinding van een welzijnsvereniging. Er wordt in een gelijkaardige regeling als onder ontworpen artikel 18 voorzien.

Artikel 24

Aangezien het goedkeuringstoezicht op de welzijnsverenigingen wegvalt en er enkel een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid overblijft, kunnen we niet langer spreken over de definitief geworden goedkeuringsbesluiten in de zin van de besluiten tot oprichting of statutenwijziging. Die besluiten dienen echter nog steeds in het Belgisch Staatsblad bekend gemaakt te worden, maar dat gebeurt nu wanneer de termijn voor het algemeen bestuurlijk toezicht verstreken is.

De toezichtstermijn bedraagt volgens artikel 332 DLB 30 dagen. Als die termijn verloopt, dan kan de toezichthoudende overheid niet meer ambtshalve optreden. Een klacht tegen een publicatieplichtig besluit in de zin van artikel 286, §1, 9° en 10°, en §2, 3° en 4°, DLB stuit die toezichtstermijn echter wanneer die klacht tijdig en op de correcte wijze bij de toezichthoudende overheid wordt ingediend. Een nieuwe termijn van 30 dagen gaat dan in. Ook de opvraging van het besluit door de toezichthoudende overheid zorgt voor een stuiting van de termijn, waardoor een nieuwe termijn die wordt berekend volgens de regels van artikel 332 DLB begint te lopen. Vanaf de verzending van het opgevraagde dossier heeft de toezichthoudende overheid 30 dagen om haar beslissing kenbaar te maken.

De verwijzing naar het definitief geworden goedkeuringsbesluit betreffende de jaarrekening, evenals de beslissing waarbij akte wordt genomen van het ontslag, blijven in artikel 494 DLB behouden om te voorkomen dat verkeerdelijk zou worden aangenomen dat dit besluit en deze beslissing niet meer zouden moeten worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 25

Met dit artikel wordt artikel 502 DLB gewijzigd, dat betrekking heeft op de oprichting van de ziekenhuisvereniging. Het goedkeuringstoezicht wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van het ontwerpbesluit tot oprichting en de ontwerpstatuten van de ziekenhuisvereniging.

Artikel 26

Iedere beslissing van een OCMW over de statutenwijziging, de vrijwillige ontbinding, de toetreding of uitsluiting van haar leden en de verlenging van de duur van de vereniging is niet langer onderworpen aan het goedkeuringstoezicht, maar wel aan een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid ervan. Dit wordt aangepast in artikel 504 DLB.

Artikel 27 en 28

Deze artikelen wijzigen artikel 508 en 509 DLB, die betrekking hebben op de oprichting van of toetreding tot een vereniging voor sociale dienstverlening of een vennootschap voor sociale dienstverlening. Het goedkeuringstoezicht wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van het lidmaatschap bij wijze van oprichting of toetreding van de vereniging, evenals de voorwaarden waaraan de nieuwe dienst moet voldoen.

Artikel 29

Met dit artikel wordt artikel 514 DLB gewijzigd, dat betrekking heeft op de oprichting van een woonzorgvereniging of een woonzorgvennootschap. Het goedkeuringstoezicht wordt vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de

wettelijkheid van het ontwerpbesluit tot oprichting en van de ontwerpstatuten van de woonzorgvereniging of van de woonzorgvennootschap.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepaling

Artikel 30

Met dit artikel wordt artikel 428 DLB opgeheven. Dat artikel bepaalt dat de statutenwijzigingen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse Regering onderhevig zijn. Aangezien het uitgangspunt geen goedkeuringstoezicht meer is, maar een *a priori* niet-bindend advies, wordt dit artikel uit de organieke regelgeving geschrapt.

Afdeling 2. Overgangsbepalingen

Artikel 31

Dit decreet treedt volgens artikel 34 in werking op 1 januari 2023. Vanaf dat ogenblik moeten alle intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid die opgericht worden, voldoen aan de principes uit dit decreet. Die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dienen geënt te worden op de referentieregio's.

Voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid die op dat moment al bestaan, wordt er in een overgangsregeling voorzien. De overgangsregeling is enkel van toepassing op die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die:

- al opgericht waren op de datum van inwerkingtreding van het decreet, namelijk 1 januari 2023 en;
- niet overeenstemmen met de principes van regioconform samenwerken en;
- geen afwijking op de principes van de regioconform samenwerken hebben verkregen van de Vlaamse Regering. Dit geldt zowel wanneer het om een tijdelijke dan wel om een definitieve afwijking gaat.

Wanneer het intergemeentelijk samenwerkingsverband een tijdelijke afwijking heeft verkregen, bepaalt de Vlaamse Regering volgens artikel 8, §2, 4°, de termijn waarbinnen het intergemeentelijk samenwerkingsverband in overeenstemming moet worden gebracht met de principes van regioconform samenwerken. Wanneer het een definitieve afwijking betreft, hoeft het intergemeentelijk samenwerkingsverband zich niet te conformeren met die principes.

Het uitgangspunt is dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid waarop deze overgangsregeling van toepassing is, uiterlijk op 31 december 2030 geconformeerd moeten zijn aan de referentieregio grenzen. Verschillende actoren moeten de regioconformiteit bewerkstelligen. Hiertoe wordt een cascadering ingeschreven.

Het initiatief tot aanpassing van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid aan de referentieregio's, ligt in eerste instantie bij de deelnemende gemeenten. Ze dienen hun eigen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid hiertoe aan te passen op uiterlijk 31

december 2028. Het behoort tot de lokale autonomie om te beoordelen hoe deze aanpassing gebeurt.

Om een conformering aan de regiogrenzen mogelijk te maken binnen een projectvereniging, wordt er bepaald dat een uittreding in dat geval wel mogelijk is. Dit vormt een afwijking op het principe in artikel 401, tweede lid, DLB dat een uittreding tijdens de duur van een projectvereniging verbiedt. De uittreding kan enkel gebeuren als de raad van bestuur daarmee instemt. Voor de beslissing tot uittreding is een gewone meerderheid vereist van het aantal deelnemende gemeenten. Bovendien is de uittredende gemeente geen schadevergoeding verschuldigd aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband en aan de andere vennoten als de uittreding gebeurt om te voldoen aan regioconforme samenwerking.

Wanneer de conformering aan de regiogrenzen gepaard gaat met een uittreding op uiterlijk 31 december 2028 van een deelnemende gemeente uit een dienstverlenende of een opdrachthoudende vereniging, al dan niet met private deelname, is voor die beslissing een gewone (en dus geen drie vierde) meerderheid van het aantal deelnemers vereist. Dit is een afwijking op het principe in artikel 422, eerste lid, DLB. Bovendien is de uittredende gemeente geen schadevergoeding verschuldigd aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband en aan de andere vennoten als de uittreding gebeurt om te voldoen aan de principes van regioconform samenwerken. Ook dit is een afwijking van artikel 422, eerste lid, DLB.

Deze soepelere uittredingsregeling heeft enkel en alleen betrekking op een uittreding of uitsluiting wegens een niet regioconforme participatie in een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Het geldt als *lex specialis*. De regeling die in artikel 422, eerste lid, DLB is ingeschreven, bepaalt de uittredingsmogelijkheid waarvan een deelnemer gebruik kan maken in alle andere gevallen. Dit is de *lex generalis*. Als een gemeente er bijvoorbeeld zelf voor kiest om binnen haar referentieregio (en dus in overeenstemming met de principes van regioconform samenwerken) haar samenwerkingsverbanden meer op elkaar af te stemmen, kan zij van deze regeling gebruik maken.

Ten aanzien van de overnameprijs van de aandelen van de uittredende gemeente, wordt bepaald dat deze tussen de partijen (publieke partijen, maar in het geval van een opdrachthoudende vereniging met private deelname ook privaatrechtelijke rechtspersonen) overeengekomen moet worden.

Ongeacht de overname van de aandelen, moet de uittredende gemeente haar lopende contractuele verbintenissen nog nakomen. Contractuele verbintenissen valt hier ruim te interpreteren, en omvat alle mogelijke overeenkomsten. Een voorbeeld hiervan zijn verplichtingen van de gemeente inzake lopende woonprojecten.

In voorkomend geval kunnen de betrokken partijen afspraken maken over de financiële afhandeling van een uittreding uit een samenwerkingsverband die gepaard gaat met een toetreding tot een ander samenwerkingsverband.

Als een niet-regioconforme gemeente echter beslist om niet uit te treden, legt ze bij voorkeur haar argumentatie voor aan de raad van bestuur, wanneer het gaat om een projectvereniging, of aan de algemene vergadering bij een dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging. Hierdoor is het intergemeentelijk samenwerkingsverband officieel op de hoogte van de beweegredenen van de gemeente om aan haar decretale verplichting te verzaken.

Wanneer de gemeenten er op 1 januari 2029 niet in geslaagd zijn het intergemeentelijk samenwerkingsverband conform de referentieregio grenzen te organiseren en het samenwerkingsverband hierdoor nog steeds in het rechtsverkeer bestaat zonder dat het voldoet aan de principes van regioconform samenwerken, wordt de bal in het kamp van dat intergemeentelijk samenwerkingsverband zelf gelegd. Het is ertoe gehouden zich ten laatste op 31 december 2030 in overeenstemming te brengen met die principes. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband kan ervoor opteren gemeenten uit te sluiten of kan er, gelet op de motivatie en argumentatie van de gemeenten die zich niet in overeenstemming willen brengen met de principes van regioconform samenwerken, voor opteren een gemotiveerde aanvraag tot afwijking van die principes in te dienen bij de Vlaamse Regering.

De algemene vergadering beslist over de uitsluiting van de gemeente of gemeenten die buiten de referentieregio vallen. Het samenwerkingsverband kan daarin enkel een gemotiveerd onderscheid maken tussen gemeenten die nagelaten hebben zelf het initiatief te nemen om te voldoen aan de decretale verplichting tot uittreding. Het is mogelijk dat een samenwerkingsverband ervoor opteert om de ene gemeente die buiten de referentieregio valt, uit te sluiten, maar voor de andere gemeente die ook buiten de referentieregio valt een afwijkingaanvraag bij de Vlaamse Regering in te dienen. De statuten bepalen op welke manier de uitsluiting in deze specifieke situatie zal gebeuren.

Ten aanzien van de overnameprijs van de aandelen van de uittredende gemeente, wordt bepaald dat deze tussen de partijen (publieke partijen, maar in het geval van een opdrachthoudende vereniging met private deelname ook privaatrechtelijke rechtspersonen) overeengekomen moet worden.

Ook hier moet de uitgesloten gemeente haar lopende contractuele verbintenissen nog nakomen.

In voorkomend geval kunnen de betrokken partijen afspraken maken over de financiële afhandeling van een uitsluiting uit een samenwerkingsverband die gepaard gaat met een toetreding tot een ander samenwerkingsverband.

Artikel 32

Er bestaat geen uittredingsverbod ten aanzien van de deelnemers in de VVMW. De statuten regelen daar de manier of en hoe er uitgetreden kan worden. De deelnemende lokale besturen bepalen dit dus geheel zelf, zonder dat het decreet van 21 december 2017 over het lokaal bestuur hun vrijheid beperkt.

Hoewel de VVMW's buiten het toepassingsgebied van de regiovorming blijven, moedigen we een vrijwillige aanpassing aan de regiogrenzen ook voor hen aan. Om die reden krijgen de lokale besturen die willen uittreden uit een bestaande VVMW, de mogelijkheid om dit te doen zonder daarvoor een schadevergoeding verschuldigd te zijn. Die mogelijkheid geldt enkel als een uittreding gebeurt om een afstemming op de referentieregio grenzen te bewerkstelligen. Bovendien zorgt deze mogelijkheid er niet voor dat het lokaal bestuur dat beslist uit te treden, kan verzaken aan zijn contractuele verbintenissen. Die moet het lokaal bestuur overkort naleven.

Voor de ziekenhuisverenigingen en -vennootschappen, de verenigingen en vennootschappen voor sociale dienstverlening en de woonzorgvennootschappen en -

verenigingen bepaalt het DLB geen decretale verplichting om de voorwaarden voor een uittreding in de statuten op te nemen, maar dit neemt niet weg dat voorgaande samenwerkingsverbanden zulke voorwaarden wel statutair kunnen bepalen, met behoud van de toepassing van de bepalingen uit het Wetboek van Verenigingen en Vennootschappen van 23 maart 2019. Als de statuten een regeling over uittreding bevatten en die regeling voorziet in het betalen van een schadevergoeding, wordt die passage voor niet-geschreven gehouden. Als de statuten hierover geen regeling bevatten, werkt het samenwerkingsverband hiervoor een procedure uit in de statuten.

Artikel 33

Dit artikel bevat een overgangsregeling voor DV's en OV's die niet in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken of die hiertoe slechts een tijdelijke afwijking hebben verkregen van de Vlaamse Regering. Concreet blijft het goedkeuringstoezicht op de statutenwijzigingen behouden en wordt het niet vervangen door een *a priori* niet-bindend advies over de wettelijkheid van de statutenwijziging.

Wanneer een aanvraag tot afwijking ingediend wordt als voor hetzelfde samenwerkingsverband een statutenwijziging aan de toezichthoudende overheid werd voorgelegd met het oog op een beslissing in het kader van het goedkeuringstoezicht, wordt de goedkeuringstermijn van 90 dagen gestuit. Die termijn begint opnieuw (vanaf nul) te lopen wanneer de Vlaamse Regering zich heeft uitgesproken over de al dan niet toekenning van de afwijkingsaanvraag.

Afdeling 3. Inwerkingtredingsbepaling

Artikel 34

Alle bepalingen van dit decreet treden in werking op 1 januari 2023. Die termijn moet de gemeenten die deelnemer willen worden van een intergemeentelijke samenwerkingsverband waarvan de oprichting in voorbereiding is, in staat stellen zich te conformeren aan de principes van regioconform samenwerken.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS